परिशिष्ट – ०१ :- ग्राम विकास विभागाची (मंत्रालय स्तर) संरचना व उद्दिष्टे

पंचायत राज व्यवस्थेतील जिल्हा परिषदा, पंचायत समित्या व ग्रामपंचायती यांच्या स्वउत्पन्नाच्या योजना, राज्य शासनाने हस्तांतरीत केलेल्या योजना, अभिकरण तत्वावर राबविण्यात येणाऱ्या योजना, राज्य शासनाच्या योजना व केंद्र पुरस्कृत योजना यांचा समावेश आहे. या योजना राबविण्यासाठी ग्राम, तालुका, उपविभाग व जिल्हास्तर यांच्यावर जबाबदाऱ्या आहेत. वरील योजनांची अंमलबजावणी योग्यरित्या होणे आवश्यक आहे.

राज्यातील सर्व ग्रामस्थांना पारदर्शक, गतिमान, लोकाभिमुख व प्रतिसादशिल प्रशासनाद्वारे जबाबदारीने सेवा पुरविणे ही पंचायत राज संस्थांची जबाबदारी आहे. जनतेला स्वतःच्या हक्काची व कर्तव्याची जाणीव करुन देणे, पंचायत राज संस्थेमार्फत पुरविण्यात येणाऱ्या सेवेचा दर्जा उच्च राखण्यासाठी पंचायत राज संस्थेमध्ये काम करणाऱ्या सर्व अधिकारी कर्मचाऱ्यांना त्यांच्या जबाबदारीची जाणीव करुन देणे व त्यानुसार अंमलबजावणी करणे आवश्यक आहे. सेवा पुरविण्याचे स्तर निश्चित करुन ग्रामस्थांना सेवा पुरविण्यामध्ये विलंब झाला अथवा अधिकारी कर्मचाऱ्याकडून योग्य प्रतिसाद मिळाला नाही तर ग्रामस्थांनी याबाबत कोणाकडे दाद मागावी याबाबतचा तपशिल ग्रामस्थाच्या सनदेमध्ये समाविष्ठ करण्यात आलेला आहे.

जनतेला आवश्यक सेवा तातडीने मिळणे गरजेचे आहे. त्या सेवांची अंमलबजावणी होण्याच्या दृष्टीने पंचायत समिती स्तराबाबतची संरचना पुढीलप्रमाणे आहे.

गट विकास अधिकारी हे पंचायत समिती□□ प्रशासकीय प्रमुख आहेत. पंचायत समितीचे सर्वकष प्रशासकीय नियंत्रण, पर्यवेक्षक व समन्वय हे गट विकास अधिकारी यांचे आहे. गट विकास अधिकारी यांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली पंचायत समितीचे कामकाज हाताळण्यात येत असून या कार्यालयाकडून पुरविल्या जाणाऱ्या सेवा बाबतचा तपशिल कार्यासन निहाय देऊन सदर सेवा पुरविली न गेल्यास याबाबत कोणाकडे तक्रार करावी याबाबतचा सविस्तर तपशिल जसे अधिकाऱ्यांची नावे, त्यांचे बसण्याचे ठिकाण व दुरध्वनी क्रमांक यांचा सविस्तर तपशिल सोबत जोडला आहे.